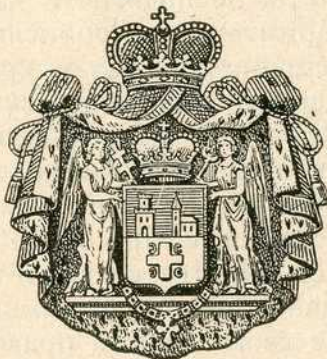

СРПСКИ СИОН

Год. VIII.

Број 52.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:
Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:
Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у четвртак 24. децембра 1898.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

БОЖИЋНА ПОСЛАНИЦА ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ ПАТРИЈАРХА СРПСКОГ ГЕОРГИЈА БРАНКОВИЋА

ГЕОРГИЈЕ ПРВИ

по Божјој милости и вољи народа, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарах српски, Његова Ц. и Ап. Краљ. Величанства ФРАНЦА ЈОСИФА ПРВОГА, прави тајни саветник, кр. угар. великашког дома члан, преизредних ордена: ц. и кр. гвоздене круне првога степена кавалер, краљ. српског св. Саве првога степена, као и Књажевства црногорскога Данилова реда првога степена великокретник и т. д., и т. д.

*пречасном православном свештенству оба реда, и побожном православном српском народу богохра-
ниме архидијецезе Карловачке и дијецезе Бачке, прелубазној пастви својој духовној, шаље усрдан
поздрав и патријарашки благослов.*

Слава во вѣшнихъ Богѣ и на земљи
миръ въ челоуѣцѣхъ благоволеніе.

лава на висини Богу, а на земљи мир, и међу људима добра воља, пева и данас света православна црква, а с њоме и ти, љубљени мој и Богом поверени ми православни народе српски. Певаш и у цркви и у кући својој, пред олтаром вишњега Бога и пред Божићним колачем, којим си украсио свој сто и обрадовао све миле на дому своме. Тако певате данас, љубазна децо моја, сви, којима се душа радује Рождеством твојем Христе Боже наш, и којима се срце весели простртој слами, Божићној воштаници и свој милој радости данашњој.

А ко да и не пева славу Твоју, Господе и Боже наш, кад си нас на данашњи дан, у најгушћој тами невидела нашег, удостојио вечне светлости Твоје, а залуталима и обесвешћенима у пустињи греха, неправде и незнања засјао свѣтомъ

Од зма и солнцемз правди, да нам просветиш ум, омилиш добро и покажеш истину? Ко да Те не слави, свемогући Творче и Оче наш, кад си нам на рубу пропадања пружио силну десницу Твоју и послао Јединца Свога, да нас грешне посини Теби, најсветијем и безгрешном, научи најсветијој вољи Твојој, те поврати земљи мир и људима добру вољу? Ко да не подигне и данас најумилнију молитву побожне захвалности Теби, Сведржитељу и Промислитељу света, и Божићним дарима Твојима, из вечне и неисцрпне ризнице бескрајне Твоје блалости и доброте, милости и љубави, којима си даривао цео род људски? „Поклики Богу, сва земљо! Запевајте славу имену Његову, дајте му хвалу и славу!“

Славите, певајте и величајте, љубазна децо моја, и ви небескога Оца и Његова безлетнога Сина, Господа Бога и Спаса нашег Исуса Христа. На крили побожне душе и чистога срца узнесите Пресветој Тројици најумилнију молитву своје благодарности. Ваша ће се молитва срести и спојити са смиреном молитвом вашег Патријарха, којом се дан и ноћ моли за славу свете цркве православне, дан и ноћ моли за лепше дане свога милога православнога народа српскога, — како своје драге Архидијецезе, тако и целе љубљене нам Митрополије Карловачке.

Али, није могуће славити Бога на висини, а не желети мир на земљи и не имати добру вољу међу људима. Да буде мир на земљи и добра воља међу људима, воља је Божја, аманет нам је од Господа Исуса Христа; треба да нам је циљ побожних тежња, као што је Христовој цркви узор један, којем она тежи. Мир сејати, добру вољу имати и ширити, велика је дужност свакога Хришћанина. А где мир никне и процвета, а добра се воља рашири и учврсти, ту љуби друг друга, ту се зло не мисли, но добро чини, ту се пева и напредује, ту је снага и благостање, ту се „*мудрошћу зида кућа и разумом утврђује*“. У миру и крај добре воље: млађи слуша старијега, памет царује, љубав заповеда, сваки свој посао ради и у добру се надмеће. А ко да не жели мира, ко је противник добре воље? Онај, који о добру не мисли.

Тешко породици, тешко општини и целим народима, у којима се немир диже и зла воља шири. Не цвета она кућа и не пева се у оној породици, чија чељад заборавља поштивање и одриче послушност старешини, мрко се погледа, свему замерајући, ничим задовољна, а увек готова на преку реч и мрску свађу, све знајући боље од старијих, свака на своју страну трзајући. И зар вам не излази пред очи разорена срећа, у неповрат пропадање и непрестани назадак таквих кућа и породица? Не видесте ли коров и запуштеност, где је некада све сјало и блистало, све цвало и певало, док је кућни мир владао и добра воља све то миловала и златила? Сећате ли се свега зла и покора, што се збива по таким кућама и породицама? Дă, само због оних чланова и оне чељади, којој је немир сласт души, а зла воља радост срцу, или се дала на зло навести од оних, којима је највеће задовољство: другога на зло навести, другоме живот загорчати, свуда немир и несрећу посејати.

Таквих људи има по варошима, по селима, и у свакој општини. Немир душе њихове и зла воља срца њихова, тражи плен свој, где год јој се врата не затварају, и у свима пословима општинским. Душа им се најслађе смеје кад посеју какву смутњу; срце им је најрадосније, кад заметну кавгу и свађу међу општинарима; кад спрече да се изврши добро дело, и кад подигну мржњу и погрду против оних, који су у општини најбољи и најугледнији. Кад не бива по њиховој злој вољи, онда су им они најгори. Онда су им сви људи криви, нико им не ваља. Не ваља им свештеник, не ваља учитељ, не ваљају господа, не ваља власт ниједна. Ни за кога немају лепе речи, свима се граде као судије. А давно је казано, љубазна децо моја, да су они људи најгори, којима нико не ваља, који „*виде труп у оку брата свога, а брвна у свом не осећају*“.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Жалити их треба што нису бољи, али још више је жалити оне општине наше, у којима такви људи успевају, воде прву реч, и слушају се међу простодушнима и лаковернима, који заборављају, да „уклањати се од зла јесте разум.“ У таквим општинама, где зла воља умује и заводи људе, не напредује ни црква ни школа, све плаче и тужи, све се парложи и све пропада. У њима се раскида и љубав између брата и брата, кума и кума, пријатеља и пријатеља, између комшије и комшије, друга и друга, на зло велико за општину целу.

А какво ли је тек зло и несрећа за цео народ, у којем отимају маха људи немира и зле воље, људи смутње, кавге и ината, мрка погледа и зле речи на свакога, ко им се „уклања од зла“, а грешним намерама, кобним умишљајима и неразмишљеним прохтевима не одзива? И њима нико не ваља, ништа им није право што год постоји, свакога погрђују, сумњиче и понижују. „И небеса нису чиста пред очима њиховим.“ Све би да руше и мењају, без да су досада ма што подигли и ма какво добро учинили. А учини ли га ко други, у место признања хуле га. Бољима копају јаму, на достојније ваљају камење, заборављајући мудрост Соломунову, да ће онај „ко јаму копа у њу пасти, и ко камен ваља, да ће се на њега превалити?“

Кад бољи синови народа нашег улажу труд и љубав, снагу своју и умење, положај и углед; да према неотклонивим приликама а истинитим потребама цркве и народа свога, овима што више добра учине, подижу се синови немира и зле воље, да то кваре и спрече. Кад достојнији хоће у нашој народно-црквеној кући да неуређено среде, изгубљено поврате, и сваком даду своје, што је за кога и чиме најбоље може послужити општем добру; кад хоће, да се у тој кући, после толиких неудаћа, трзавица, кавге и немира мир поврати, спокојство учврсти, напредак на свима линијама наших црквено-просветних потреба покрене и омогући — онда се подижу синови немира и зле воље. „Многим речима и глаткиим уснама“ од добра граде зло, од љубави мржњу, заводећи и кварећи „пут хода“ многима у народу моме, спречавају, да се зло отклони и добро учини. Подржавају сво зло и сву несрећу нашу, распирујући немир у цркви и народу, стежући све јаче наш застој ланцима кавге и раздора. Зар зато, што души њиховој не годи мир, што су блажени само на развалинама мира и спокојства, макар те развалине биле и њихова рођенога народа? Зар зато, што је њиховој злој вољи најслађа смутња и раздор, па ма она раздирала груди и рођене им цркве Светосавске, па ма растрзала живот и срећу и рођенога им народа српскога? Авај нама свима, ако је, и док је тако, љубазна децо моја!

Жалити треба такве синове. Али, колико тек да жали и како да оплакује худу срећу љубљенога народа свога ваш брижни Архипастир, који најбоље зна, колико је штете и зла од тих синова и њихове зле воље народу његову, његовој цркви и школи; који, са висине свога патријарашкога положаја, најбоље види зло наше као и потребе наше. Његова архипастирска душа и српско срце непрестано тужи, јер му та зла воља не да, да то зло сузбије и отклони, а цркви својој и народу помогне. Не да му зла воља оних синова, који не маре мир, а још му више не да необавештеност оних, који се за том злом вољом поводе, као и слабост оних, који ту злу вољу не умеју, не могу, или неће, ни по најсветијој дужности позива и родољубља, да сузбијају, а необавештеност у народу своме да обавештавају и светлошћу истине на прави пут да изводе.

О, Господе Боже мој, и на данашњи дан рођени Спаситељу света, који савршено знаш, како бих хтео прославити поверени ми део Твоје Цркве у моме народу српском; који сасвим знаш, како бих хтео помоћи и напретку повести мој мили народ; Ти који све знаш, Теби се молим, свемогући Господе, сачувај мој љубљени народ од зле воље свачије, противне најсветијој вољи и правди Твојој!

Ако је бити мора, нека је буде најмање у синова његових, а још мање било оних, који ће их слушати, на варку им наилазити, њиховим пленом бивати.

Чувајте их се и сами, децо моја, „јер они не мисле што је Божје, него што је људско“; јер њихове мисли, њихове речи, жеље и умишљаји на зло су велико нашој цркви и срећи народној. „Стојте на стражи дању, и стојте на стражи по сву ноћ.“ „Правда нек вам је појас о бедрица, и истина појас по боцима.“ Стражите, будни увек, јер вам кући народно-црквеној прете зли дуси, „лажни учитељи и пророци“, да вас „наврате многим речима и глатким уснама“, да вас „заводе и да вам покваре пут хода вашег.“ Саветујем вам и поручујем ово из „разговора са срцем својим“, као ваша врховна духовна Поглавица, као ваш духовни отац, као први, а мирне савести велим, и као највећи бранилац и заштитник своје цркве и народа, њихових права и тековина, њихова напретка и будућности. Чувајте их се, да вас не заробе својим варкама. Они не ревноју добро за вас, него хоће да вас одвоје од вере и цркве, од Патријарха, епископа и осталих старешина ваших; да вас одвоје и да њима ревнојете, да за њима идете и њима служите. Они би, да „ударају пастира“, не би ли се „овце од стада разбегле“.

Њих нема можда ни данас у средини вашој, да се с вама Богу помоле. Не, него док се ви Богу молите у цркви својој, док душу своју крепите, срце чистите и мисли добру упућујете, дотле синови немира и зле воље, изван цркве снују и кују, „да вам отму реч посејану у срцима вашим“, да вам мисли на зло окрену, а освежену и умирену душу злом вољом и немиром да притисну опет. Тако чине залутала браћа ваша, коју ни данас у цркви не видите, који цркву своју и не познају, за њу срца ни душе немају, него само преки поглед и опаку реч. Такви су они, а друкчији и не могу бити они, који „зло зову добро, а добро зло; који праве од мрака светлост а од светлости мрак; који праве од горкога слатко, а од слаткога горко.“ Они се „предадоше у покварен ум, да чине што не ваља.“ А „који зло чини мрзи на видело,“ и „ко иде за злом на смрт му је“. Али, ви, „који љубите Господа, мрзите на зло.“

Зато вам и опет саветујем, љубазна децо моја, чувајте се немира и зле воље, а будите добре воље, која слуша реч Божју. Реч Божја, мир и добра воља синова, највећа је снага народу сваком. И шта би било од мога милога народа, кад би затворио ухо своје Божјој речи и науци свете своје цркве, која нас учи: да „свим срцем, свом душом, свим умом и свом снагом“ љубимо Господа Бога, а ближњега „као саме себе“, да се на невољи друг другу нађемо, да не желимо туђе, да не злобимо и не завидимо, да старије поштујемо и слушамо, да се властима црквеним и државним покоравамо, да се реда и сваки свога посла држимо, да своје дужности испуњавамо, млађе на добро упућујемо, своју веру и цркву љубимо, а у међусобном слагању и доброј вољи, да градим мир и напредак и у породици, и у општини, и у целој нашој земљи? А када, са висине патријарашкога престола, гледим по свима крајевима Богом поверене ми цркве и народа, и када на многome месту видим немир и злу вољу, крај које се не врши дужност и примљени позив, а гаси љубав за опште добро и слаби тежња за светлим делима; кад видим на многome месту, да нема одушевљења и самопрегорења за цркву и народ, ни љубави за ближњега, да нема узвишених мисли и племенитих тежња, чврсте вере и уверења, бистре истине и свежега духа, истрајности у добру и неколебања у врлини; и кад о свему томе „разговарам са срцем својим“ и у својој љубави за цркву моју и народ, зар да ми не тужи архипастирска душа?!

Кад видим, да се на многom месту губи савест, губи душа, губи стид и понос, вид и ум, те жртвује умље за безумље, вечност за тренутак, блаженство душе за сладост тела, занемарује истина а слуша неистина, одбацује поука а прима варка, запоставља опште добро прохтевима личним, не прима добро а тражи зло,

разорава мир и слави зла воља, — зар да ми онда не страхује архипастирска помисао, чему ли ће све то одвести, шта ли ће бити од народа мога?!

Тужна ми је често душа, страхује ми помисао, али не малаксавам, не очајавам, не губим наде, да ће бити и боље. Милости Божјој није додијао српски народ; Спаситељ света и вечни Заштитник цркве неће подићи Своју руку ни са цркве Своје у Митрополији Карловачкој. Први и највећи молитвеник и посредник српски код престола Божјег, Свети наш Сава, неће окренити лица од народа свога и његове цркве. Биће нам у помоћи, и помоћи ће нам. Нашој цркви ће синнути лепши дани и моме народу ће се срећа насмејати. Сунце истине и правде, које и данас славимо, разагнаће мрак, што се надвио над нашим народно-црквеним животом. Болест, која нам тај живот дави и слаби, престаће, проћи ће. Истина и правда ће победити. „*Ко тражи добро, добиће љубав, а ко тражи зло здесиће га.*“ Сејачи немира у цркви и народу нашем постидеће се, зла воља њихова посрамиће се. Јер „*истинита уста стоје тврдо, до века, а језик лажљиви за час.*“ „*Зато, пазите, браћо, стојте у вери, мушки се држите и утврђујте се.*“ „*Који се надају Господу, добијају нову снагу, подижу се на крилима као орлови, трче и не сустају, ходе и не море се.*“ Господ „*задаје ране и завија, Он удара и руке Његове исцељују.*“ „*Речи Његове су подизале онога који падаше, и утврђивао је колена која клецају.*“ Зато не очајавај, мој мили народе! „*Није ми побожност твоја била и досада уздање твоје*“, а „*доброта путова твојих*“ нека ти и сад буде „*надање твоје*“; и „*кад лежеш нећеш се илаштити, и кад почиаш сладак ће ти бити сан*“.

Надањем у Господа, уздањем у помоћ Светитеља Саве и његова заступништва пред престолом Творца, отварај увек душу речи Божјој и срца науци своје вере и цркве. Добре воље и чистих мисли, у љубави за ближње, у љубави за породице своје, у љубави за цркву и школу, у љубави за све, што се правослачним и српским твојим назвало, живи, ради, надај се и полази напред! И ти ћеш, мили народе мој, дочекати мир и славу своју.

Са непоколебивом поданичком верношћу уздај се чврсто у превишњу милост премилостивога нам, прошлих дана у славној владалачкој педесетогодишњици, једнодушном благодарношћу и верношћу свију народа, прослављенога нам *цара и краља Франца Јосифа I*. Његово је срце пуно љубави и правде, и за увек верно одани му народ српски.

Искреним поуздањем погледајте, и са љубављу синовљом обраћајте се престолу свога Патријарха, јер он вам је, мила децо моја, крај милости царске и краљевске, најјача снага, најтврђи град и најпоузданија одбрана цркви и народу. Утврђујте тај град, множите ту снагу, јачајте своју одбрану. Цркви је она нужна, народ је треба. Тако учини „*народе мој, и послушај ме, роде мој*“; и „*тада ће синнути видело твоје као зора и здравље ће твоје брзо процветати, и пред тобом ће ићи правда твоја, слава Господња биће ти задња стража.*“ „*Тада ћеш призивати и Господ ће те чути; викаћеш и рећи ће: ево ме.*“

Размислите добро о свему, што вам данас казујем и поручујем, чему вас саветујем и учим, љубазна децо моја! Послушајте ме; реч је ово из душе и срца ми архипастирскога и српскога, окупана и умивена у најчистијим осећајима архипастирске љубави за цркву и народ свој, у којој целом моме љубљеноме духовном стаду и миломе народу поздрављам радосни празник Христово Рождества, желим сретно Ново Лето, весело св. Богојављење и дичан дан Светитеља Саве!

Благодатъ Господа нашегво Исуса Христѣ и љубви Бога и Оца, и причѣстиѣ свѣтагво Духа вѣди со всѣми вами. Амин.

Дано у Ср. Карловцима године 1898. од рођења Христова, а Патријараштва Нашега девете.

Горе поменути смирени Патријарах

ГЕОРГИЈЕ с. р.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, преузвишени господин Георгије Бранковић благоизволео је рукоположити дана 20. децембра о. г. јерођакона манастира Фенека Спиридона Спасића за презвитера, а свршенога богослова Петра Бронзића за ђакона, те дана 21. децембра истога ђакона за презвитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Наравствено и религиозно васпитање.

Од дра. Штекла превео с њемачког Милан Поповић.

(Свршетак.)

Образовање воље к религиозности.

1. Главна правила, која морају бити нарочито мјеродавна за религиозно образовање воље, даду се на слиједећи начин схватити:

а) Настојмо да у васпитанику већ у раној младости будимо и оживљавамо божанске врлине; вјеру, наду и љубав. Те три врлине дјете добија у крштењу и с крштењем; дужност васпитања је, да дакле то усађено сјеме у срце дјетиње доведе догле да се развије и нарасте, упућујући га на то, да пробуди у себи акте вјере, наде и љубави. С тиме васпитање удара темељ у васпитанику за сво хришћанско и религиозно образовање, јер те врлине како је већ казано, образују корјен религије. Према томе васпитање има задаћу.

α) да на том ради, да се васпитаник уздигне до праве унутрашње и јаке вјере у истине Хришћанства. У почетку, кад још дијете сасвим живи у чевности и искрености, то није тако тешко, јер је дијете посредством благодати крштења необично пријемљиво за истине Хришћанства, и прима их с цијелом унутрашњошћу и искреношћу свега још непоковаренога срца. У каснијем добу развитка васпитаникова бива испуњавање оне задаће у толико теже, у колико она мора гледати на то, да с једне стране вјеру у васпитанику све више и више ојача, и да се у животу оствари, а да се с друге стране противним утицајем у њему не сломи цвијет вјере. С тога у интересу одржавања и јачања вјере у васпитанику васпитање има тројаку дужност.

а) Прво оно мора васпитаника темељно настаљвати у истинама вјере, и то на тај начин, до оно при том не утиче само на разум, већ да особито тежи за тим, да васпитаник обухвати оне истине и са срцем и с вољом, да за њих одушеви и да цио свој наравствени живот по њима управља. Јер само

под том погодбом расте вјера потпуно с душевним животом васпитаника, што је потребно, ако хоћемо, да његова вјера за вријеме цијелога живота жива остане, и да му даде чврст ослонац у свима бурама, које се у животу појављују.

β) Друго, васпитање има да удаљи од васпитаника све оно што је кадро да му вјеру ослаби или да је баш сасвим разруши. С тога нека васпитање прије свега брижљиво pazi на то, с каквим се књигама бави васпитаник, и нека се побрине и за то, да му не допану до руку такве књиге, које се вјери и обичају противе. Он још није у стању да у њима открије софизме и да их осуди, те читајући такве књиге он лебди у великој опасности. да своју вјеру не изгуби. Тек кад младић направјед коракне у душевном образовању, могу му се такве лектире допустити, али само у ту циљ, да он тиме у њима оно открије што је лажно и да настоји да то опровргне. Па као год што треба васпитач да будним оком pazi на лектире, тако и на друштво, у којем се васпитаник креће и нек не трив; да се у таквом друштву налази, у којем се његова вјера вријећа и на подсмјех изиош.

γ) Треће, најпошље васпитач нека гледа да ојача вјеру у васпитанику, и да је тиме оживи, изнесавши му основе вјере, и да га на тај начин стави у положај, да даде рачуна како себи тако и другим о чврстом и непоколебивом фундаменту, на којем његова вјера почива. Једна цијелисходна лектира може га у том знатно подупријети. Исто тако може га у том подупријети згодно упућивање код сваке наставе на величину и узвишеност, као и на величаствени утицај Хришћанства на све области знања и друштвенога живота.

δ) За тим васпитање има ту задаћу, да побуди и оживи наду и повјерење на Бога. За вријеме цијелога живота човјеку није ништа потребније и неопходније као нада, и повјерење у Бога, како с обзиром на многе опасности и кушања, која му животу пријете, тако и с погледом на многе патње и жалости, које га на путу живота среташу. Ко нема наде и уздања у Бога, тај је једино упућен на своју властиту мудрост и на своју властиту снагу, а она није довољна да га, као што треба, одржи у негодним судбоносним ударцима, још мање, да га одржи на правој наравственој стази и путу, „који животу води,“ јер без Божје милости човјек не може нити зла отклонити, нити заслужно дјелати за вјечни живот. С тога нека васпитач изнесе васпитанику пред очи, да се он не узда само у себе самог и своју властиту снагу, већ што више нека свагда

свој поглед управља горе, и нека се у Бога узда, да ће му дати снаге и сачувати га од свих невоља и патња.

Најпошље у дужност спада васпитању, да тако васпита васпитаника, да љуби Бога и да љуби ближње своје. Љубав к Богу која „је уливена у срца наша светим духом, који у нама пребива, треба васпитач да настоји, да та љубав у васпитању доспје до живог развијања и дјелатности. Љубав према Богу спаја чврсто човјека с Богом као са својим највишим добрим и шити га од тог, да његово срце не гине за земаљским добрима, и да на тај начин не претпоставља службу земаљску, мамонову, служби Божјој. Љубав Божја је мати жртве, то јест, оног безобзирног одавања Богу, које допушта да човјек живи сходно Богу и вољи Његовој и тиме да угуши самољубље тог најопаснијег непријатеља наравствености у његову срцу. Из љубави к Богу еманира се она љубав к ближњем, која спаја ону везу, која сједињује људе у векику Божју фамилију, оснивајући с вјечном срећом уједно и времену срећу човјечјег рода. С тога нека васпитање упућује васпитаника до он љуби Бога изнад свега, да се ничег толико не боји колико кад Бога увриједи, и кад Његовој вољи у супрот ради, да све, што чини и трпи, само Богу за љубав чини и трпи: нека га на то упути, да он у свему своме раду тражи само Божју славу, и с тога да све што ради и трпи жртвује Њему у част и Његово преузношење. Васпитач треба сваког дана да буди добро мишљење. Без њега се не може ни замислити заслужност рада његова за небо. Васпитање нека најпошље упућује васпитаника да према свима својим ближњим љубав гаји, љубав шта више и к онима, који га мрзе, и да ту љубав покаже не само у срцу, него што је више могуће, и у дједу. Нека не осјећа ни спрам кога мржње и непријатељства, па ако тако шта васпитање примјети, оно мора одлучно томе на пут стати. Нарочито се препоручује за буђење љубави к ближњем, да родитељи преко дјече другима добротности указују.

Из те три божанске врлине: вјере, наде и љубави, проистиче за тим религиозна врлина т. ј. она врлина, помоћу које ми одајемо Богу оно што Му доликује. С тога мора васпитање на темељу горе поменутих трију хришћанских врлина напућивати васпитаника на наредбе Божје у погледу упражњавања у религији. То религиозно упражњавање, у којем се изражава хришћанско поштовање према Богу и сједињење човјека с Богом, јесу молитва, богослужење и примање светих тајања. Према томе васпитању у дужност спада, да ради религиозног образовања приучи васпитаника слиједећим дужностима.

α) Он мора васпитаника научити Богу се молити и подстицати га на молитву. У молитви налази религиозно мишљење и религиозно уздизање непосредни израз; „Молитва удара мост, који ону страну с овом спаја, на којем се Творац и створ састају; оно је дисање оног духа, који посредством те свезе с Богом прима у се божанске снаге; она је купатило душе, из којег она излази очишћена и с нова рођена.“ С тога учимо да се дјете већ рано Богу моли; — Оче наш и друге кћње молитве служе као лијеп украс најранијој младости — па кад васпитаник постане зрелијим, привикавајмо га на то, да ни једног дана не занемари молитве. Јутарња и вечерња молитва, молитва пред спавање, молитва пред јело треба да су му тако лаке, да их нигда не заборава, нигда не пропусти. Али треба му дати и добар примјер, молећи се заједно с њиме Богу, јер тиме се младеж најбоље и за најдужа времена задобије за молитву, ако му родитељи и васпитачи у томе с добрим примјером предњаче! Али пазимо и та то, да васпитаник не говори молитве само механички, већ да он молитви даје ону пажњу и оно побожно расположење, које је једино кадро молитви дати њену врједност.

β) За тим васпитање мора васпитаника на то подстицати, да марљиво, редовно и побожно присуствује јавном богослужењу — светим службама. Евхаристична жртва је средство и највиша тачка свега богопоштовања и уједно запечаћени извор милости и спаса, и то само за оне, који јој у побожности и у смјерности приступају и с вјером је примају. Сам Христос је првосвештеник жртве, и пасхално јагње, па као што се Он за нас на жртву принаша, тако жртвујемо и ми себе у част и преузношење вјечног оца и на наш спас. С тога нека васпитач настоји, да васпитаник, ако је могуће, сваким даном присуствује светом богослужењу и нек му чак у том својим примјером предњачи. Па и малу дјецу треба мати у цркву да води; јер ће се она у раној младости привикнути на оно што је најсветије. Али васпитаници треба не само да присуствују богослужењу, већ треба да је то спојено с пужном побожношћу и смјерношћу. На то треба да их он упућује и постиче. Васпитач не треба да трпи брбљања зановјетања и друге неотесаности. Он треба пажљиво да пазе и да за пријеступе у том правцу васпитаника озбиљно укори и казни.

γ) Најпошље, задаћа васпитања је, да питомце подстакне и приправи да могу што достојније и марљивије примати свете тајне. Овдје је говор највише о примању светих тајне покајања и причешћа. При

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNIBS.BS

мање тих светих тајана с једне стране је акт религије, богопоштовања, а с друге стране оне су извори, из којих човјек свагда црпи ново освећење и јачање у добру. У тајни покајања опраштају му се grijеси; у тајни причешћа нахрањује се с хлебом живота, који му душу снажи и јача за нови хришћански живот. Васпитање нека не пропушта, да темељно наставља васпитаника у науци о бићу и значењу светих тајана у опште, а нарочито о овим двјема тајнама, нека не пропушта, да са своје стране све и сва учини, да васпитаника што достојније приправи за примање тих тајана, нека не пропусти, да и самог васпитаника потакне на то приправљање, како се он не би лакоумно и без молитве приближивао светим тајнама. Нека не пропушта најзад да оживи и одржи у васпитанику љубав к тим светим тајнама и нек му престави да су му потребне; како би их дотични марљиво и тачно примао не само за вријеме васпитања, већ и после кад иступи из васпитања.

Завршујући ову расправу о наравственом и религиозном васпитању, ми се морамо у опште поновно на то обазрјети да религиозно и наравствено васпитање, исто тако као и интелектуално и душевно, мора свагда имати у пошљедњој инштаници ту сврху, да васпитаника тако образује, да он у себи осјећа нагон и потребу, да се још и онда, кад иступи из васпитања, сам и даље образује у наравственом и религиозном погледу. То је овдје у толико потребније, јер се изастајање у наравственој и религиозној тежњи испоређује с назадком у наравственом и религиозном понашању, Човјек не смије у том погледу скрштених руку бити; као год што престаје, напријед тежити, тако исто и назадује и најзад крај томе назадовању је наравствена и религиозна пропаст. Васпитање се зарад тога нарочито овдје мора тако удесити, да оно уједно даде васпитанику полета, да самостално напредује у наравственом и религиозном погледу до све више и више савршености, сјећајући се оних ријечи: „Будите савршени, као што је отац ваш на небу савршен“

Држимо, дакле, да смо довољно одговорили оним захтјевима, које нам је општа наука о васпитању у задатак ставила. Нека се васпитач, употребљујући ова до сад развијена начела, свагда сјећа, да он мора једном полагати рачуна пред Богом не само за себе, већ и за васпитанике, које му је Бог на одгајање повјерио, те неће у своме, тешком позиву, бити немаран. Он ће своје знање обгрлити с цијелом душом и снагом, и ни на што друго неће с већом љубављу помишљати, као на своју дјецу. Само тиме

што он не гражи среће и задовољства ни на којем другом путу, већ у хришћанском љубазном појимању свог позива, он ће постати потпуни господар оне малодушности, која се тако често настани у срцу васпитаниковом и учитељевом, и као јастреб живот му чона и најзад срце му преломи.

Тумачење речи и назива, који се употребљавају у црквеном језику.

(Свршетак.)

Артосъ је хлеб пшеничан, налик на просфору, на коме је изображен знак часног крста или икона васкресења Христова. Овај се хлеб справља за празник Пасхе (Ускре) и у току светле седмице стоји у цркви на аналогји, а у суботу исте седмице раздаје се народу.* По пропису црквенога Устава, хлеб се овај за време светле седмице сваки дан после св литургије има обносити с литијом око храма на рукама ђаконика или пресвитера, као светиња. У манастирима пак приликом свршавања чина панагије у трапезарији, овај се хлеб подиже уместо панагије (иконе пресв. Богородице) и ломе се на светлу суботу, те се раздаје братству.** *Артос* нас подсећа на многа јављања Господа Исуса Христа Својим ученицима, а још нам изражава и мисао, да је Господ, Који је за нас страдао, постао такође за нас правим и истинитим хлебом живота.

Архангелъ је реч грчка и значи *главар, старешина ангела*. Архангела има седам: Михаил, Гаврил, Рафаил, Урил, Салафил, Јегудил и Варахил. Сваки од ове седморице архангела има своје определење. Н. пр. Михаил се сматра за војсковођу небесних сила; Гаврил по преимућству за весника воље Божје; Рафаил за ангела утехе и лечења; Урил за ангела покровитеља наука; Салафил за ангела молитве; Јегудил за заштитника људи, који се труде на славу Божју; Варахил за ангела породичне среће и изобиља земаљских плодова.

Архидјаконъ. Реч ова преведена с грчкога језика значи, *врховни ђакон, главни, први ђакон* и исто је што и протођакон. Први архиђакон био је првомученик *св. Стефан*, кога је св. Црква тим именом с тога

* Овако би требало да буде по црквеном уставу и лепом хришћанском обичају, али се установа ова код нас Срба не држи.

** Уст. у нед. Пасхе: Послѣдованіе Артоса.

назвала, што је између седморице ђакона, које су апостоли изабрали, он био први те се према томе њиме започиње дјаконство новозаветне Цркве. Имена прве седморице дјакона су ова: *Стефан, Филип, Прогор, Никанор, Тимон, Пармен и Николај* (Дјеј. 6, 3—7). Назив архиђакона у нашој митрополији носи обично један од дворских ђакона који се налази уз особу Митрополита-Патријарха, остали пак одликују се називом протођакона. У Русији назив архиђакона носе одликовани ђакони у већим, а по највише у ставропигијалним манастирима, а назив протођакона даје се ђаконима белог свештенства, који служе у епископским катедралама и другим већим саборним црквама. Код нас се обично и једно и друго одликовање даје само ђаконима монашкога реда. — Првенство, које иде уз ове титуле, само је првенство части, а не власти, јер архиђакон није главар ђакона, него први међу њима при служењу и другим скуповима.

Архимандритъ је реч грчка и значи *начелник, главар, старешина манастира* (αρχή — почетак и μάνδρα — манастир, пећина). Архимандритима се називају само старешине већих и главнијих манастира. Иза архимандрита долазе старешине мањих манастира с називом — *игумана*. Код Руса има још и један трећи назив за настојатеље малих манастира и тај је *старојитељ*, код нас овај назив не постоји. Архимандрити се код нас одликују тиме, што носе напрсни крст (на црвеној траци, док међутим епископи га носе на зеленој); у Русији архимандрити имају много више одличја, наиме: На мантији могу носити скрижале, а осим тога митру (без крста на њојзи, само у Малој Русији носе и архимандрити митру с крстом) и палицу. Велика ова одличја дају се архимандритима с тога, што се они сматрају за свештена лица, која су најближе највишем степену свештенства — епископству.

Архистратигъ. Ова је реч грчка (αρχιστρατήγος) и значи војсковођа. У нашој се Цркви архистратигом назива *Архангел Михаил*, који предводи небесну војску у борби с ђаволом и његовом војском. Из Светога Писма дознајемо да се небесне силе с давних времена боре са силама адеким. Архангел Михаил се препирао с ђаволом већ и за тело пророка Мојсеја и победио га је именом Господа Бога

(Јуда 1, 9). Последња борба и победа над ђаволом описана нам је у откривењу Јовановом, где је Архангел Михаил престављен као победоносни предвођилац војске небеске: **И вѣстѣ вѣрнѣ на небесѣ**: — говори тајновидац Јован — **Міхаїлѣ ѿ ѿггели ѿгѡ вѣрнѣ сотвориша со змиѣмѣ, ѿ змиѣ вѣрса ѿ ѿггели ѿгѡ. И не возмогѡша, ѿ мѣста не ѡвѣктеса ѿмѣ ктомѣ на небесѣ** (Апок. 12, 7. 8).

Архиепископъ, је реч грчка (ἀρχιεπίσκοπος) и значи — *главар надзиратеља, главни надзираатељ*. Овим се именом називају старији епископи. Архиепископ не мора баш у самој ствари бити главар епископа, него назив тај добијају одлични епископи да би се тако одликовале и наградиле њихове заслуге за цркву, или ради почасти града у коме им је столица. По служби су дакле епископ и архиепископ у свему једнаки. У стара времена пак архиепископи су у самој ствари били главари или барем руководиоци подручних им епископа. У нашој Митрополији само Митрополит-Патријарх, као такав носи титулу Архиепископа, док међутим у Русији, и у другим областима православне Цркве назив архиепископа добијају и епископи који немају у подручју своје више епархија. (Н. пр. тако је и у Босни и Херцеговини).

Архиерѣй је реч грчка (ἀρχιερεὺς) — и значи *првосвештеник, старешина свештеника*. Овако се називају свештена лица која заузимају највиши степен свештенства и по благодати која им је рукоположењем саопштена имају власт давати благодат свештенства и другим лицима. Служба је архијерејска једна, но из уважења према старешинству, заслугама или месту, архијереји носе називе епископа, архиепископа, митрополита и патријарха. Но то су све одличја части а не власти, изузев митрополита и патријарха који, као старешине засебних црквених области у административном (а не у догматичном) погледу имају неку вишу власт од осталих подручних им епископа. Архијерејство је божанствена установа. Још је у Старом Завету Мојсеј по заповеди и подробном упутству Божјем посветио брата својега Арона на архијерејску сјужбу. (Исх. 28. Лев. 8). Ово посвећење Ароново свечано је потврђено и као обновљено пред целим народом, када је жезао Аронов чудесним начином изникао (числ. 17). Архијерејство се затим није

прекидало у потомству Ароновом све до Исуса Христа великог Архијереја, који је прошао небеса (Јевр. 4, 14). Уређујући цркву Своју на земљи, Господ наш Исус Христос је саопштио Архијерејство Својим Апостолима и њиховим наслеђеницима и потврдио га посланством Светога Духа, Који и данашњим даном *совершае гъ свѣщеники* (стих. на Духове) у цркви Христовој.

Б.

Бѣдѣнїе всенощное. Назив овај превео би се на српски *бдење* (неспавање) *преко целе ноћи*. Овако се назива црквено богослужење, које би се по пропису црквенога устава имало служити преко целе ноћи у очи недеље и великих празника. Богослужење ово састоји се из вечерња и јутрења с првим часом; или из великог повечерња и јутрења између којих се по уставу читају синаксар, дела апостолика или који од састава светих отаца. Да би пак богомољци могли издржати ову дугу молитву, те да услед слабости тела не би и духом малаксали освећују се на крају вечерња хлебови и вино и раздаје им се да се поткрепе. Свети оци су богомудро установили ова свеноћна бдења, да би ми бдијући на молитви целу ноћ, достојно спремљени били за дочек наступајућег празничног дана.

Код нас се никада не обавља бдење преко целе ноћи. Него се у место тога у очи недеље и празника држи вечерње. На овим вечерњима у очи празника освећују се хлебови, да би се тиме као потсетили на свеноћна бдења. Рано у јутру пак обавља се по правилу свечано јутрење. Код Руса у градским црквама бива вечерња с јутрењом заједно у вече, али не у току целе ноћи већ скраћено као и код нас.

Бдења у току целе ноћи држе се и данас у светогорским и у неким руским манастирима (т. з. пустињама) као и по манастирима у светој земљи.

По пропису црквеног устава одређено је у целој години 52 бдења у недељне и 16 бдења у празничне дане, али ако настојатељ хоће може их и више бити. (Устав гл. 6.).

Бѣло долази од глагола бѣти. Бѣло је дрвена или метална даска по којој ударају или бију, и том луном или звуком сазивају верне на богослужење. Дрвено бѣло се код нас назива *клевалом*, а гвоздно *звечком*. Бѣла су

код нас замењена звонима; али у Турској царевини и другим источним пределима у којима владају мухамеданци постоје и данас, јер ови варвари не могу да трпе милозвучни звук хришћанских звона. У тим пределима има бѣла различне величине, као и код нас звона, те се мања употребљавају свакиданом а већа о празницима. По нашим манастирима такође има бѣла и она се употребљавају само свакиданом за означавање мањих богослужења; по градским црквама нашим пак употребљавају се дрвена бѣла само на св. велики петак за означавање тишине и туге која приличи хришћанима при помену спасоносних страсти Откупитеља Исуса Христа.

Благосѣствъ буквално значи *добри весник*. Овако се код Руса назива прво звоно при звонењу на богослужења, којим се верни позивају на молитву. Назив овај за то је дат првоме звону, што се њиме саопштава вернима добра, блага вест, да се у цркви спрема свршавање божанствене службе, те нам се тиме уједно даје на знање, да нас премилостиви Бог још трпи, прима нас и са висине небеске слуша молитву нашу. Позив у цркву на молитву сам по себи је добра и радосна вест за добро и побожно срце, као што и Давид говори: *возвеселихса о рекшихъ мнѣ: въ домъ Господеньъ поидемъ* (Псал. 121, 1), према томе се радује свако добро срце, кад чује звоно, где зове у дом Божји. **Благосѣствомъ** се назива само прво звоно, које позива верне на богослужење а звонење у више или у сва звона (**звонъ**, **трѣзвонъ**) означава, да се богослужење већ започиње. — Код нас нема ових лепих назива, већ уместо њих кажемо ми прво, друго и треће звоно. У многим местима звонење у три пут обавља се у тачним размацима од четврт часа, те се иза трећег звона богослужење започиње; на неким местима пак прво звоно звони се у одређени час, друго кад свештеник дође у цркву, а треће при почетку Богослужења. Свакако врло лепо и разумно би било, када би се и код нас одомаћио назив **благосѣствъ** за прво звоно.

Благословѣнїе хлѣбѣмъ. Као што смо горе навели, на свеноћним бдењима је прописано, да се при крају вечерња или великог повечерња благосиљају хлебови, вино и уље, што се све раздаје вернима ради поткрепљења, да би могли издржати дугачку и тешку мо-

литву. Обично се благосиљају пет хлебова, за спомен оних пет хлебова, који су Христовим благословом умножени били те се њима нахранило и заситило пет тисућа људи. Освећени хлебови ови могли би се јести после обичног јела, јер се они у самој ствари и по уставу треба да свете ноћу, ради поткрепљења оних, који и ако су преко дана јели, ипак морају узети што, зарад поткрепљења. Но како су наша данашња вечерња кратка и после њих нема више дугог богослужења истога дана, то се и ови освећени хлебови не морају јести у цркви ради поткрепљена за даћи труд, те се услед тога захтевати може, да их верни из уважења према благослову који је сишао на њих (хлебова), једу побожно и свакако пре обичног, домаћег јела.

Блажѣнны. Блаженима се називају стихире, које се у недељне и празничне дане, који немају антифона, поју на литургији после треће јектеније пред малим входом. Блаженима се називају с тога, што се пред сваком од ових стихира поје као припев но једно еванђелско блаженство. Недељна блажена налазе се у Октоиху, а за празнична блажена у место нарочитих стихира блаженских служе тропари са треће и шесте песме празничног канона.

Богорѣдиченъ — је стихира у којој се прославља пресвета Богородица као мати Сина Божјег, — Који се за ум наш неопстидно ваплотио — и као посредница наша пред Богом. Богородичне стихире се увек стављају на крају реда извесних стихира и поју се са припевом: и њыѣ и присно и во вѣки вѣкѡвѣ аминъ. Према томе богородичне стихире се налазе на крају стихира на „Господи воззвах“, на *мшији*, на *стиховним* и на *хвалицима*; осим тога последњи тропар сваке песме канона такође је богородичан; једном речју богородичне стихире и тропари се престано употребљавају при црквеном богослужењу.

Средом и петком, када се поје служба часном крсту Господњем, у место богородичних поју се *крстобогородични*, у којима се Мати Божја преставља, како страда и како тужи пред крстом Божанственог Сина Свога, али која уједно исповеда, да је Он прави и истинити Бог и ако је разапет.

У недељне дане, када св. црква прославља Божанство Исуса Христа, помоћу којег је Он

ускрсао Своју човечанску природу из гроба, а заједно с њоме и цео род људски, поју се богородични који се називају *догматицима*. То су такве стихире у којима се уз прослављање пресвете Богородице разјашњава уједно и догмат (*ѡбуча* — учење) да је Син Божји Исус Христос, Који је од Духа Светога и Марије Дјеве примио тело човечје и постао човеком, у једном лицу нераздвојно прави Бог а уједно и прави човек. Који је несливено сајединио у Себи Божанство и човечанство. Догматици се налазе на крају стихира, које се поју на Господи *воззвах* како на малој, тако исто и на великој вечерњи сваке суботе.

Бракъ. По свој прилици биће да ова реч долази од јеврејске речи вагас, која значи благосиљање. Тим пре биће оправдана ова претпоставка наша, што се баш у Светоме Писму овај глагол употребљава за означање благослова Божјег, датог првим људима (Быт. 1, 28), да се плоде и множе. У хришћанској цркви брак је тајна, у којој се по узајамној сагласности жениха и невесте, благосиља њихов сунрушки савез као слика духовног савеза Христа са црквом. За ступање у брак законима црквеним прописани су неки захтеви и то: Одређен је изван број година пре којег верни не могу ступати у брак; да брачници нису у браку већ с другом којом личношћу; да у брак ступају својевољно; да нису у телесном и духовном сроству; да нису душевно болни и да бар једно од брачника припада православној цркви, а да ни једно не припада каквој нехришћанској вери (Јевреји, Турци). Све ово дознаје се а) посредством *наवेशкивања* (оглашивања) у цркви; б) посредством *ишпања*, које се врши пред самим свршавањем свете тајне брака и на послетку в) посредством *сведочанстава*, које су дужни показати жених и невеста. Брак свршава свештеник и то у цркви у присуству сведока. Обред тајне брака се мења према томе, е да ли брачници ступају први или други пут у брак, јер је за потоње прописан други обред брака, који је краћи и мање свечан од онога, који се свршава над онима, који ступају први пут у брак. Ступање у брак по трећи пут дозвољава се из милости и снисходљивости према слабостима људским. Брак се не сме свршавати у очи недеље, празника и уз постове; исто тако светле Недеље, у размаку од 25.

децембра до 6. јануара и недеље сирне. Обред брака налази се у требнику. — У краљевини Угарској — по примеру западних европских држава — од 19. септембра 1895. године, држава не признаје бракове, које црква благосиља. Услед тога она је прописала изврстан начин, по коме се брак пред грађанским властима склапати има и какве му формалности имају претходити. Исто тако она је створила савим ново брачно право и ново брачно судство, те према томе пред том државом немају важности и снаге решења духовних судова у брачним споровима. Света црква као неустрашиви чувар и бранилац закона царства Божјега на земљи, не може признати и не признаје грађански брак за брак и сматра га за незакониту везу, за најгрознији нападај на божанско право, које она чува на земљи. Не признавајући грађанског брака, она налаже својим вернима, да су дужни своје брачне везе у цркви благосиљати дати и само децу из таквих бракова сматра за закониту. Синови свете цркве дужни су се покорити сили и наредби законâ грађанских власти, ма и противу своје савести, испуњавати, али им у власти стоји да протоколе приликом склапања тих брачних уговора не потпишу с позивом на своја верска убеђења и с обзиром на своју савест. На обављање тог склапања брака пред грађанским чиновницима треба да иду просто обучени, да му не би давали свечана карактера, а црквене бракове нека и на даље обављају с умереном свечаношћу, док не дође време, да поругани часни крст Христов заблиста новим и јачим, од садањег, сјајем и да црква Христова тријумфује над царством грешних предрасуда, које је сатана на свету подигао.

Нрâшно значи храну, јело ма какве врсте. Устав свете цркве наше поставља извесне границе нашем неуздржавању, те одређује каква се врста хране има употребљавати у извесне дане; поред *врсте* (каквоће) хране, одређује он и *количину* њезину, а уједно и *време* када се она има узимати. Разрешење на употребу укусне и јако храњиве хране или нових плодова земаљских обавља се уз нарочите молитве и благослов црквени, као н. пр. на Ускрс по уставу треба светити сир, јаја и месо; на Преображење Господње пак нове плодове, као грожђе, јабуке, шљиве и т. д. (код нас само грожђе). Устав прописује, да и за

време постова тражимо благослова Божјег, да би ми помоћу и снагом тога благослова, постећи телесно, могли постити и духовно. Прописи устава о храни за целу годину налазе се у 35. глави устава.

Ст. С. Илкић.

Одговор руског правосл. свештеника римокатоличком листу La Vega Roma.

Описујући стогодишњу прославу римокатоличке крoвштатске цркве — дописник горњег листа, католик назвао је руског православног крoвштатског протојереја Јована Сергијева — протојерејем *шизматичке цркве*. Побуђен тим погрдним називом, одговорио је овај на то у Петрограде. „Цер. Вѣс.-у“ ово: „С гледишта католичког називање наше цркве шизматичком, — није ништа необично, али за нас, православне Русе, — увредљиво је, јер је лажно, те га ја по дужности својој одбијам. Ја тврдим пред свима католицима, да наша света, православно-католичка црква прима сведочанство о својој истини и спасоносниости одозго — од Исуса Христа, од св. Еванђеља, од св. апостола, саме Главе васеленске цркве, Господа нашег васеленских и помесних сабора од лика свих светих васеленских богослова и црквених песника, који догматисаше у својим, доиста, правослаvnим и умилним песмама, и свих светих, који су неповређено сачували васеленску истину — а не треба јој пристрасно сведочанство католика. — С потпуним убеђењем и уверењем тврдим, да ми нисмо од Христа и Његове св. цркве оцењени (*σχιζω*) већ смо с Њим сједињени, као и с Његовом светом и непорочном невестом — црквом, која је ступ и утврђење истине. Наша руска црква кроз све векове, од почетка до сада, има очевидно и јасно сведочанство о својој истини и спасоносниости у светим непропадљивим и чудотворним моћима разних Божјих угодника, које се налазе по свим крајевима Велике Русије. Она је свагда владала еванђеоском, васеленском истином и чистим хришћанским значењем, с тога, што јој је свагда глава био Христос. Ипостасни, Истина, и Крма — Сам св. Дух Истине, који од Оца исходи, те је упућује на сваку истину и обраћа од лажних превратних учења, — а не човек, који може да падне у заблуду, као што је то и доказало хиљадугодишње искуство историје папскога Рима. У самој ствари, ако би

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Хришћани, који себе називају католицима, имали за главу Христа и Духа Истине, а не човека — папу, они не би искварили Христово учење о св. Духу, не би лишили световњаке пречисте и животворече крви, не би признавали за основни камен цркве апостола Петра и његове наследнике — римске папе, када су и сами апостоли Петар и Павле називали основним каменом самога Христа, и свуда у својим посланицама називају Главом цркве самога Христа. Називати источну цркву шизматичком значи хулити на св. Духа, који непрестано чудодејствује у њој на спасење, освећење и препорођење верних, те се подвргавати јавној опасности и осуђењу Божјем и у овом и у будућем веку, ради греха, који се не може опростити. Није могуће, да католици не знају из историје и наших каноничких књига, да је наша вера права, па ипак грде и нас и цркву нашу и свагда нам злобе с тога, што ми нисмо никада измењивали еванђејску истину, нити се хтедосмо потчинити папци, већ свагда изобличавасмо заблуде католика. *Inde ira, inde odium inde male dictio et anathema per secula usque adhuc.*

Превео: Р. М. Г.

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Избор Сибирског митрополита.) У Сибињу, као што јависмо, заседавао је изборни сабор православних Румуна, да бира митрополита. У четвртак је Арадски епископ Мецан служио архијерејску службу, а затим је у жупанијском дому одржана прва саборска седница. Световних чланова беше врло много на сабору. Уз узвике „сетреаска“ присутних чланова епископ Мецан отворио је сабор. У име сабора одговорио је Александар Мочоњи на епископов говор, рекавши, да права румунске цркве неко не може напасти, а да не подрма основу културног развића румунског народа и отаџбине. Затим се сабор конституисао и по председникову предлогу уврштена је у записник успомена краљице Јелисавете и митрополита Мирона Романа. Дана 19. (31.) децембра одржан је избор. За митрополита је изабран Арадски епископ Јован Мецан са 64 гласа; карансебешки епископ Никола Попеа добио је 41 глас, а једна гласаница беше празна. Епископ Мецан је благодарио на избору и јавио, да се прима достојанства. Новоизабрани впресв. митрополит Мецан рођен је 1828. год. у

Зернесту, у брашовској жупанији. 1853. г. био је парохом у Рожњави, а 1858 у Зернесту, 1875. посвећен је за Арадског епископа. Великих заслуга има за просветни и црквени напредак свога народа. Румунска црква добија у впресв. г. Мецану родољубива и вредна поглавицу. Дао му Господ још дуга века, да послужи, што више, слави своје цркве, и напретку свога народа.

(† Паладије високопреосвећени митрополит Петроградски и Ладоски) родио се 20. јуна 1827. г.; средње образовање добио је у Нижегородској духовној семинарији, а више у Казанској духовној академији, где је и довршио науке 1852. г. са степеном магистра богословије. По свршеним наукама био је предавач логике, психологије, патристике и татарског језика у Нижегородској духовној семинарији. Ту је рукоположен за свећеника (15. авг. 1856.) и брзо постао протојереј катедралне цркве. По смрти супруге му, 1860 год. ступи у монашки чин (15. јан. 1861.), те би именован за инспектора семинарије. Год. 1862. поста архимандрит, а годину дана за тим инспектор Петроградске духовне семинарије, где је био ректор од 1864. до 1866. год. Год. 1865. именован би за члана конзисторије и чланом конзисторије духовне академије. Покојни митр. Исидор рукоположи га 1866. год. за епископа Ладоског, викара Петроградске епархије. Год. 1869. доби самосталну епископску катедру у Валогду. Одатле би премештен прво на катедру Тамбовску (1873—1876.), а за тим рјазанску (1876—1882). За његове многе заслуге, како на учитељској тако и епископској катедри, одликовала га је и црквена и највиша светска власт. Тако је 1879. и 1885. г. зван у св. Синод, а 1883. присуствовао је при крунисању руског цара.

Чин епископски добио је у Рјазину 1881. г., а 1882. г. именован би за епископа Казанског, где је као и свуда, где је био, оставио знатне плодове свога архинастирског рада. Високим отписом именован би високопреосвећени Паладије 1886. г. за егзарха Грузије и поста сталан члан св. Синода. Мало за тим би одликован ретким одличјем — бриљантним крстом на шеширу. Био је почастан члан Клуанске, Московске и Петроградске духовне академије, царског Казанског универзитета, те разних учених и хуманих друштава. Но највећа награда за сав његов енергични многоврсни архинастирски рад — стиже га 6 година пре смрти, када на име, 19. нов. 1892. г. би подигнут у чин Петроградског и Ла-

дешког митрополита, те поста „первенствуюћи“ члан св. Синода. Блажене памети митрополит Паладије упокојио се 5. децембра о. г. након дуге и тешке болести. **Крћнџа памџтџ!**

(Избор посланика за земаљски сабор.) Посланичко место у Карловачком изборном срезу остало је уражњено смрћу дугогодишњег његова посланика благопокојнога Данила Станковића. У прошлу среду је обављен у Карловци избор новог посланика за тај срез и једногласно је, без протукандидата, изабран преузв. г. министар Троједнички Ервин пл. Чех. У част избора тога био је у патријарашком двору свечан обед за 24 бирача. Са усрдним симпатијама поздрављамо и ми посланички избор племенитог бившег Сремског великога жупана. Живео!

(За администратора парохије) у новоустројеној парохији Стари и Нови Бановци (код Горњег Товарника), постављен је јереј Петар Бронзић.

(На богословији у Рељеу) постављени су: *Радослав Калембер* помоћним учитељем; досадањи учитељ за црквено пјеније *Жарко Радонић* и свршени богослов *Алекса Јокановић* суплентима, а досадањи канцелиста у српској правосл. конзисторији епархије Дабробосанске *Владислав Боберић* привременим учитељем за црквено пјеније.

(Нове цркве у Србији.) Ове године је у Србији саграђено пет храмова Божјих архитектонске лепоте. Све те цркве права су архитектонска ремек-дела. Саграђене су у Јагодини, Крушевцу, Бадовинцима, Параћину и у Мозгову.

(Папино сиромаштво и богатство.) Као што јавља неки Спектатор (човек, коме су добро познате финансијске ствари Ватикана) у свом научном додатку минхенском „Свеопћем листу“, ресурси папски врло су оскудни. По његовим речима Ватикан непрестано треба огромне суме, да подмирује своје расходе, а особито у централној управи у Риму која сваке године треба до 8.000.000 лира (или франака). А из чега се покривају ти расходи? Од год. 1870. државни приходи, већ се не налазе у папским рукама. Капитализовано имање папског престола дало је год. 1878, по смрти Пија IX, само око 60 мил. лира, што недаје више од 2 до 2½ милиона лира камате. Цивилни лист са 3½ мил. годишњег дара, које је талијанска влада нудила Ватикану, по т. зв. закону о гаранцијама, одбио је папа, јер би примање тога значило да папа признаје краљевину Италију. При тако јадним приликама

једина нада остала је још у „Петровим повчићима“. И заиста, папа је шаљао на све стране по побожном католичком свету гласнике, који разношаху тужне вести о сиромаштву св. оца, затвореног у Ватикану, а новци почеше са свих страна падати. Најдарежљивија беше Немачка и Француска: Немачка с тога, што је тако звана културна борба будила срца у корист папину, као борца за права цркве, а Француска с тога, што су тамошње ројалисте, најбогатија странка, очекивале, да ће им папа хтети се одужити тиме, што ће их помагати у борби против републиканаца. Оне су, у средњу руку, сваке године давале папској благајници од 5 до 7, а неких година и до 12 милиона лира Петрових новчића. Тако је, на име, било за Пија IX. Али стање ватиканске благајне при новом папи постаде много горе. Лав XIII. већ на првом часу дошао је у судар са моћним језујитским редом, што му је много умањило тај доходак, и ако се је он кашње с њиме помирио. За тим је наступио ошћи крах у Риму и банкротство многих фирма, које су кредитовале Ватикану. Том приликом је Ватикан изгубио од 25—30 мил. лира. Овај се је губитак у неколико приликом папског јубилеума надокнадио, но то беше само за време, те када ствари дођоше у свој нормални ред, опет се почео осећати недостатак у новцу, а међутим и извор његов у Немачкој и Француској јако је ослабио, кад се папа помирио с Бизмарком и признао републику у Француској. У то доба, како је расход остао исти и требао до 7 мил. лира, а приход давао само 4 милиона, Ватикан се морао обратити неком тајном извору (сигурно Рочилду у Паризу) да би могао расход подмирити. У последње време приход је још већма ослабио, јер је Шпанија сасвим изнемогла, а богати амерканци затворили своје џепове, јер су јасно видели, да је у последњем рату папа симпатисао Шпанији. — На тај начин финансијско стање Ватикана није ни мало сјајно. Но, у осталом, оскудица се осећа само у текућем буџету, а не тиче се основних папских фондова, — оних знаменитих сандука, које је тако живо описао Зола у свом „Риму“ и на којима као да се одмара сам папа. У тим сандуцима чувају се особите ствари, а о карактеру тих ствари можемо донекле судити по оним даровима, што их је папа Лав XIII. добио поводом 50-годишњице свога свећеничког рада. Тада је папа добио од својих верних синова са свих

WWW.UNILIBRARY.ORG
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

страна света 28 богато украшених чајара, 319 златних крстова, са драгоценим камењем, 1.200 златних и сребрних чаша, 81 прстен, међу којима само даровани од турског султана вреди 500.000 лира, даље огроман брилијант поклон президента Трансвалије Кригера, у вредности до 20 милиона лира, 16 златних пасторала искићених драгим камењем, 884 златних и сребрних монетронџија (дарохранилница), 7 статуа од злата и сребра и око хиљаде вештачких предмета, што све износи вредност око 50 милиона лира. Имање папско у еличним сумама износи још до 40 мил. лира. — Располажући таквим благом, не мора се „ватикански заробљеник“ бринути за црне дане...

(Церк. Вјесникъ).

Гр.

СЕТИМО СЕ ШКОЛСКОГ
„ФОНДА СВ. САВЕ“

Као прилог Фонду св. Саве примили смо од славне Горњо-Ковилске црквене општине, као њезин IV оброк, 10 фор.

Срећни празници!

Свима нашим поштованим сарадницима и прешилашницима поздрављамо миле Божићне празнике. Срећни им били!

Уредништво и Администрација „Срп. Сиона“.

Молба.

Сву пречасну господу, која се примити извољеше растуривања послате им I. и II. свеске мојих Проповеди, најучтивије молим, да ми, што могу пре, врате непродане књиге, а за предане пошљу новац, уз одбитак трошка, што су га евентуално имали, или буду имали при томе послу.

На уложеном труду, доброј вољи и братској доброти, свима нека је хвала.

У Карловци 23. децембра 1898.

Протојереј Јован Јеремиић.

Нове књиге.

Српске народне умотворине. Из разних српских крајева прибележио и издао Никола Станков Кукић. Српска Штампарија у Загребу 1898. Стр. 105. Цијена 35 новчића.

Јавна захвала.

Свима пљменитим дароватељима за украс цркве св. Петра и Павла у Туку. — Приложили су по 50 фор. Управна општина С. Моравице, по 20 фор. Српска црквена општина Будимека, по 10 фор. Васо Петричић веленосједник Љубљана, Српска црквена општина Крчединска, Паја пл. Јеремиић управитељ штедионице у В. Кикинди и суруга му Катинка, по 5 фор. Милан Бакић Беловар, Евген Думча градоначелник С. Андреја, Српска црквена општина Елемирска, Српска црквена општина Бечкеречка, Сава Косановић прото Плашки, Српска црквена општина Вуковарека, Мариета Манојловић В. Кикинда, Диштриктека штедиона В. Кикинда, по 3 фор. Југ Станикић парох Тарап, Ђуро Војновић сабрао и даровао Инђија, Перо Мрвош п. к. канетан у Поли, по 1 фор. Томо Боговић Беловар, Љубомир Бакић Беловар. Илија Бућан Беловар, Марко Саферт Краљевић Нови Сланкамен, Душан Мештеровић трговац Крчедин, Никола Поповић трговац Крчедин, Ђоко Лацковић трговац Крчедин, Петар Јеносевић трговац Крчедин, Атанасија Брадарич мајор у миру Дубица, Милан Соларић парох Н. Пављани, Ђорђе Миљковић, М Петковић Инђија, Мица Коштић Инђија, Кристина Коштић Инђија, Тереза удова Шланк, Вајо Клиша фин. надстражар Служ. Васо Пушкар цуковник у миру, Душан Пелеш јавни биљежник, Нико Славнић трговац Петриња, по 70 новч. Манојло Кнежевић кр. порезник Петриња, по 50 новч. Мијо Црљенак Беловар, Даринка Марковић, Никола Јовановић учитељ Инђија, Ђоко Војновић приправ. Инђија, Панта Паучки председник Елемир, Милан Јовичић четник у миру Петриња, Симо Мраовић кот. предет. у миру Петриња, Рафало Кукић протопрезвитер Петриња, Јово Воркашић намјесник и катихета Петриња, Матија Цветљевић сатник у миру Петриња, Тодор Дудоковић оружнички сатник Петриња, Јово Васиљевић сатник у миру Петриња, Миле Бабић професор Петриња, Адам Бороевић надпоручник у миру Петриња, Марија Бороевић надпоручничкица Петриња, Миле Растовић трговац Петриња, Перо Бороевић трговац Петриња, Паво Томашевић трговац Петриња, Дане Растовић трговац Петриња, Тошо Томић трговац Петриња, Пајо Пушкар трговац Петриња, Коста Халагић трговац Петриња, по 30 новч. Милица Ненадовић Инђија, Васа Адамовић Инђија, П. Ненадовић Инђија, Паја Димитријевић Елемир, Јован Пелеш тајник у миру, по 25 новч. Дане Срдић учитељ Петриња, по 20 новч. Јања Видрић Елемир, Ђурица Мијатов Елемир, Жива Мијатов Елемир, по 10 новч. Рада Поповић Елемир, Обрад Еремић Елемир, Секул Јанков Елемир, Шандор Петкан Елемир, Трива Цукић Елемир, Рада Миширов Елемир, Јоца Глуваков Елемир, Ђоко Михаилов Елемир, Ђура Поучки Елемир, Срећко Петканић Елемир, по 5 новч. Сава Милешев,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА